

## Fortsatt arbete med handboksrevisionen.

En ganska enhällig, avstyrkande opinion mötte 1926 års handboks-förslag. Den oerhört knappa tid av några veckor, som stod till buds för förslaget provande, väckte betänksamheten inom vitt skilda läger. Kyrkomötets beslut kunde knappast bli mera än ett: en hemställen till Kungl. Maj:t om fortsatt revision av handboken.

Då protokollet för Kyrkomötets debatt i denna dess kanske viktigaste fråga ännu ej föreligger i tryck, och då tidningarnas referat ej synas ge en fullständig bild därav, må alla reflexioner i anledning av Kyrkomötets behandling av frågan f. n. sparas och endast några synpunkter på frågans allmänna läge här framställas.

*Kyrkomötets beslut i handboksfrågan får först och främst ej betyda, att det liturgiska revisionsarbetet gravlägges.* Vilken ställning än statsmyndigheterna må komma att intaga till Kyrkomötets hemställen, måste Kyrkan själv sörja för att revisionsarbetet snarast återupptages och planmässigt fortsättes. Om ock vår Kyrkohandbok i sin nuvarande gestalt icke är sådan, att en ny till varje pris måste genomföras, så är dock känslan av otillfredsställdhet med de nuvarande liturgiska formulären på åtskilliga punkter så framträdande, att den har rätt att kräva beaktande.

För statsmyndigheterna torde dock tillräckligt starka skäl föreligga för ett behjärtande av Kyrkomötets hemställen. Enbart den kulturella och folkpedagogiska betydelse, som vår Kyrkas liturgiska formulär äger inom vida lager av vårt folk, må på denna punkt framhållas.

Den blivande handbokskomit-

tén, som man må hoppas snart få se tillsatt, *måste få sig tillerkänd grundlig tid och arbetsro.* Endast därigenom kan man våga vänta ett resultat, som kan befinnas provhålligt och slitstarkt. Såsom framhållits av Vår Lösen i dess julnummer, bör kommitténs arbete kunna anordnas så, att det ändock ej behöver bli alltför betungande för statsverket.

Det ligger på ett särskilt sätt i denna tidskrifts intresse att erinra om att all revision av handboken blir ofullständig och halv, så länge ej samtidigt arbetet på revisionen av dess musik går hand i hand därmed. *De kyrkomusikaliska synpunkterna*, som i det sista handboks-förslaget lämnats fullständigt obeaktade, *måste få komma till sin rätt.* Först när musiken föreligger, kan ett handboks-förslag fullständigt bedömas. Detta enkla faktum synes icke kunna upprepas tillräckligt ofta.

I en läsvärd artikel, nämnd: Vad skall nu ske? framhåller Svensk Kyrkotidnings redaktör, docent E. Leufvén, med all rätt, att »svenska Kyrkans prästerskap måste få tillfälle göra sina liturgiska önskemål hörda.» Det bör vara självfallet, att under de närmaste åren de liturgiska frågorna på ett annat sätt än hittills måste få höra hemma vid de prästerliga sammankomsterna. Men det finnes ingen anledning till att göra dem till prästerliga kårangelägenheter. Vi äga sålunda i våra organister en grupp av Kyrkans tjänare, som ävenledes borde kunna bjuda tankvärda synpunkter och uppslag. Och ytterligare: då lekfolket i Kyrkomötet skall vara medansvarigt i beslutet om den kommande handboken, så må det för-

visso ej heller förvägras det att vid stiftssynoder och eljest få göra sin röst hörd.

Den värdefullaste frukt, som man kan ha rätt vänta sig komma att mogna fram under sådana debatter, torde dock vara en grundligare allmän kunskap i hithörande frågor och en större kärlek till vår Kyr-

kas gudstjänstliv. Beträffande utgestaltandet av de liturgiska formulären må man däremot ej vänta allt för mycken frukt därav. De gudstjänstliga ritualen skapas ej i diskussionernas hetta. De mogna, liksom dikten, i den ensamma kam-maren.

Arthur Adell.

## Recensioner.

**Östergötlands fornminnes- och museiförening:**Handledning i kulturminnesvård och hembygdskunskap. Linköping 1925. Pris 1:— kr.

Ur denna förenings meddelanden har som särtryck utgivits några artiklar av Bengt Cnattingius, Sigurd Erixon och Arthur Nordén. Största delen av detta särtryck är ägnat åt de båda sista förf.:nas artiklar: Den östgötiska allmogekulturen och Östergötlands förhistoria. Till dessa har lagts en uppsats av amanuensen vid Östergötlands museum Bengt Cnattingius om Kyrkliga byggnader och inventarier. Förf. ger i denna en tyvärr alltför sammandragen och korfattad skildring av de kyrkliga byggnadernas historia inom länet ävensom en del råd och anvisningar vid kyrkorestaureringar samt om byggnadernas och inventariernas vård och skydd. Härtill sluter sig en förträfflig litteraturförteckning över Östergötlands kyrkor. Artikeln är med sin ordknappa saklighet väl värd att uppmärksammas.

**H. J. Moser:** Die evang. Kirchenmusik in volkstümlichem Ueberblick. Stuttgart 1926.

Den, som vill lära känna den tyska evangeliska kyrkomusikens utveckling under fyra århundraden fram till våra dagar, kan i detta Mosers arbete, som utkommit i den av Spemann och Holle redigerade samlingen av musikaliska folkböcker, få en synnerligen instruktiv och på samma gång lättläst introduktion i ämnet. Förf. har valt en romantiserande form för sin framställning. I de fem olika kapitlen, eller rättare i de fem olika scenerna, inför han typiska representanter för de olika perioderna. Så skildrar han ett animerat världshussamtal mellan magister Ornitoparche och sångmästaren Johann Walter, i vilket deltaga både studenter och krogfrun. Man behandlar, grundligt och med många latinska citat, i tidens

manér dagens musikaliska spörsmål. Kapitlet mynnar ut i en skildring av Martin Luthers huvudgudstjänst på söndagen Cantate 1526. Scenen förbyts: I Nicolaikyrkan i Berlin upprullas bilderna från en något brokig julmorgonsmessa med Paul Gerhardt i predikstolen, Johann Crüger på orgelbänken och Ebeling framför kören, varpå ges en översikt av 1600-talets kyrkomusik. I tredje kapitlet följer skildringen av långfredagsvesperen 1729 i Leipzig med framförandet av Bachs Matteuspassion f. f. g., och här föra Chr. Schemelli och Ph. Telemann ordet, medan författaren i det följande kapitlets kyrkomusikkollokvium från 1839 för tillsammans Winterfeld, Tucher och Schöberlein. Och så kommer det sista kapitlet: En kyrkomusikkongress med festkonsert år 1926, då förf. drömmer sig själv i talarstolen och i ett f. ö. förträffligt festtal med anledning av Luthers tyska mässa ger en översikt över den musikaliska utvecklingen såväl av församlingssången, körsången som den liturgiska sången och fogar därtill en skildring av det nutida läget i Tysklands kyrkomusikaliska värld efter kriget, revolutionen och kyrkans skiljande från staten. Det kan ej förnekas, att anmärkningar kunna göras mot ett sådant framställningssätt, som det Moser valt. Det kan ej undvikas, att översiktligheten lider, att mindre betydelsefulla tilldragelser och personer få en oproportionerligt stor plats, medan jämförelsevis viktiga epoker undanskymmas. Själva framställningssättet: med biografiska uppgifter, översättningar av facktermer, litteraturanvisningar, i stor myckenhet i noter under texten, gör framställningen tung och tröttsam, trots den lediga stilen. Det är givetvis också endast den, som behärskar källmaterialet på ett så överdådigt sätt, som M. gör, som kan lyckas med en sådan uppgift, som han här satt sig före.

A. Adell.